

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 145/2018-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 8. marca 2018 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], vo veci namietaného porušenia čl. 2 ods. 2 a čl. 1 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky, základných práv podľa čl. 12 ods. 1, 2 a 4, čl. 13 ods. 3, čl. 16 ods. 1 a 2, čl. 19 ods. 1 a 2, čl. 39 ods. 1 a 2, čl. 40, čl. 46 ods. 1 až 4, čl. 47 ods. 2 a 3, čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 2 ods. 1, čl. 3, čl. 5 ods. 1, čl. 1, čl. 6 ods. 1, čl. 8 ods. 1 a 2, čl. 13, čl. 14, čl. 17 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj čl. 1 ods. 1 a 2 Protokolu č. 12 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Centra právnej pomoci, kancelárie Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 2740/2014-KaZA a jeho rozhodnutím sp. zn. 2740/2014-KaZA z 3. apríla 2014, postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. 27 Sp 29/2014 a jeho uznesením zo 16. júla 2014 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaniach vedených pod sp. zn. 5 Sžo 53/2015 a sp. zn. 5 Sžo 20/2016 a jeho uzneseniami zo 16. júla 2014 a z 26. mája 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. októbra 2016 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie čl. 2 ods. 2 a čl. 1 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), svojich základných práv podľa čl. 12 ods. 1, 2 a 4, čl. 13 ods. 3, čl. 16 ods. 1 a 2, čl. 19 ods. 1 a 2, čl. 39 ods. 1 a 2, čl. 40, čl. 46 ods. 1 až 4, čl. 47 ods. 2 a 3, čl. 48 ods. 2 ústavy a práv podľa čl. 2 ods. 1, čl. 3, čl. 5 ods. 1, čl. 1, čl. 6 ods. 1, čl. 8 ods. 1 a 2, čl. 13, čl. 14, čl. 17 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj čl. 1 ods. 1 a 2 Protokolu č. 12 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Centra právnej pomoci, kancelárie Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 2740/2014-KaZA a jeho rozhodnutím sp. zn. 2740/2014-KaZA z 3. apríla 2014, postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 27 Sp 29/2014 a jeho uznesením zo 16. júla 2014 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaniach vedených pod sp. zn. 5 Sžo 53/2015 a sp. zn. 5 Sžo 20/2016 a jeho uznesením sp. zn. 5 Sžo 53/2015 zo 16. júla 2014, ktorým bolo rozhodnuté o neposkytnutí bezplatnej právnej pomoci Centrom právnej pomoci pre konanie o inej ústavnej sťažnosti (II. ÚS 635/2016) na ústavnom súde, a uznesením sp. zn. 5 Sžo 20/2016 z 26. mája 2016, ktorým bolo potvrdené uznesenie krajského súdu o neposkytnutí právnej pomoci v správnom súdnictve samotnom v súdnom konaní o preskúmaní rozhodnutia Centra právnej pomoci o neposkytnutí právnej pomoci.

2. Zo sťažnosti a súvisiacich rozhodnutí vyplýva, že sťažovateľ má so svojím susedom a s obcou [REDAKOVANÉ] susedský spor týkajúci sa umiestnenia kanalizácie na jeho pozemku. Zároveň sa vo všetkých konaniach domáha oslobodenia od súdnych poplatkov. Konanie o žalobe o náhradu škody proti obci [REDAKOVANÉ] vedenej na Okresnom súde Žilina (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 6 C 122/2005 bolo uznesením č. k. 6 C 122/2005-140 z 29. marca 2010 zastavené pre nezaplatenie súdneho poplatku. Proti tomuto uzneseniu, ako aj proti uzneseniu o neoslobodení od súdnych poplatkov podal sťažovateľ ústavnú sťažnosť,

o ktorej bolo rozhodnuté uznesením sp. zn. IV. ÚS 395/2010 z 28. októbra 2010. Ústavný súd týmto uznesením odmietol ústavnú sťažnosť, pretože sťažovateľ nepodal proti namietaným rozhodnutiam opravný prostriedok – odvolanie.

3. Sťažovateľ podal proti postupu a rozhodnutiu okresného súdu ďalšiu, už druhú ústavnú sťažnosť a požiadal Centrum právnej pomoci o poskytnutie právnej pomoci vzhľadom na nutnosť povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom (tzv. advokátsky primus). Ústavný súd uznesením sp. zn. II. ÚS 635/2016 z 11. augusta 2016 druhú ústavnú sťažnosť odmietol pre nedostatok právomoci (nevyužitie opravných prostriedkov) a oneskorenosť. Nesplnomocnenie advokáta nebolo dôvodom odmietnutia ústavnej sťažnosti.

4. Centrum právnej pomoci v každom prípade nepriznalo sťažovateľovi nárok na poskytnutie právnej pomoci. Sťažovateľ podal proti tomuto rozhodnutiu Centra právnej pomoci správnu žalobu, ktorú krajský súd a najvyšší súd zamietli. Prerokovaná ústavná sťažnosť je namierená proti týmto rozhodnutiam, ktoré znamenajú neposkytnutie právnej pomoci sťažovateľovi.

5. K pôvodnému konaniu na okresnom súde možno detailnejšie uviesť, že sa sťažovateľ na okresnom súde domáhal žalobným návrhom náhrady škody a odstránenia kanalizácie z pozemku. Podaním zo 17. februára 2005 sťažovateľ spresnil žalobný petit, ktorým sa domáhal zaplata sumy 10 000 Sk z titulu náhrady škody a odstránenia kanalizácie z pozemku, ako aj uvedenia svojho pozemku do pôvodného stavu. Sťažovateľ zároveň navrhol pristúpenie ďalšieho účastníka do konania na strane navrhovateľa. Tento navrhovateľ svoj návrh na začatie konania odôvodnil tým, že Krajským stavebným úradom v Žiline mu bolo oznámené postúpenie jeho podnetu z protizákonného vybudovania kanalizácie na jeho pozemku príslušnému Stavebnému úradu v obci [REDACTED]. Keďže sťažovateľovi nebol oznámený žiadny výsledok zo šetrenia a samotný stavebný úrad nekonal, považoval to za nesprávny úradný postup obce ako stavebného úradu, ktorým mu vznikla značná škoda na majetku.

6. Okresný súd uznesením sp. zn. 6 C 122/2005 z 25. októbra 2005 vyzval sťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku. Následne sťažovateľ 7. novembra 2005 doručil okresnému súdu žiadosť o oslobodenie od súdnych poplatkov. Okresný súd uznesením č. k. 6 C 122/2005-120 zo 14. mája 2009 nepriznal sťažovateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov. O odvolaní proti tomuto uzneseniu okresného súdu rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 7 Co 175/2009 z 31. júla 2009 tak, že ho zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie z dôvodu, že tento dostatočným spôsobom nezistil a nevyhodnotil osobné a majetkové pomery sťažovateľa. Okresný súd s poukazom na označené uznesenie krajského súdu opätovne pristúpil k vyhodnoteniu osobných, majetkových a zárobkových pomerov sťažovateľa a dospel k záveru, že osobné a majetkové pomery sťažovateľa sú postačujúce na zaplatenie súdneho poplatku v namietanom konaní. Na tomto základe okresný súd uznesením č. k. 6 C 122/2005-134 z 9. februára 2010 sťažovateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov nepriznal; toto uznesenie nadobudlo právoplatnosť 11. marca 2010. Následne okresný súd uznesením č. k. 6 C 122/2005-140 z 29. marca 2010 konanie zastavil.

7. V ústavnej sťažnosti v podstate sťažovateľ namieta, že mu mala byť poskytnutá bezplatná právna pomoc, pretože mu bola poskytnutá v množstve iných jeho obdobných prípadov, a preto je presvedčený, že mu bolo (svojvoľne) odňaté právo na prístup k súdu a zároveň boli porušené mnohé iné základné práva.

8. Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„Základné práva [REDAKOVANÉ], potvrdením nepriznania právnej pomoci Centrom právnej pomoci Žilina a nepriznania oslobodenia od súdnych poplatkov Krajským súdom Banskej Bystrici v zmysle čl. 12 ods. 1, ods. 2, ods. 4 a čl. 2 ods. 2, čl. 1 ods. 1, ods. 2, čl. 13 ods. 3, čl. 16 ods. 1, ods. 2, čl. 19 ods. 1, ods. 2, čl. 39 ods. 1, ods. 2, čl. 40, čl. 46 ods. 1 až 4, čl. 47 ods. 2, ods. 3, čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 2 ods. 1, čl. 3, čl. 5 ods. 1, čl. 1, čl. 6 ods. 1, čl. 8 ods. 1, ods. 2, čl. 13, čl. 14, čl. 17 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 1 ods. 1, ods. 2, Protokolu č. 12 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu SR

vo veci vedenej pod sp. zn. 5Sžo 53/2015 zo dňa 19.11.2016 a sp. zn. 5Sžo 20/2016 zo dňa 26.5.2016, porušené boli.

Základné práva [REDAKOVANÉ], potvrdením nepriznania právnej pomoci Centrom právnej pomoci Žilina a nepriznania oslobodenia od súdnych poplatkov Krajským súdom v Banskej Bystrici v zmysle čl. 12 ods. 1, ods. 2, ods. 4 a čl. 2 ods. 2, čl. 1 ods. 1, ods. 2, čl. 13 ods. 3, čl. 16 ods. 1, ods. 2, čl. 19 ods. 1, ods. 2, čl. 39 ods. 1, ods. 2, čl. 40, čl. 46 ods. 1 až 4, čl. 47 ods. 2, ods. 3, čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 2 ods. 1, čl. 3, čl. 5 ods. 1, čl. 1, čl. 6 ods. 1, čl. 8 ods. 1, ods. 2, čl. 13, čl. 14, čl. 17 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 1 ods. 1, ods. 2, Protokolu č. 12 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici vo veci vedenej pod sp. zn. 27Sp 29//2014-41 zo dňa 16.07.2015 a sp. zn. 27 Sp 29/2014-94 zo dňa 17.12.2014, porušené boli.

Základné práva [REDAKOVANÉ], nepriznaním právnej pomoci Centrom právnej pomoci Žilina v zmysle čl. 12 ods. 1, ods. 2, ods. 4 a čl. 2 ods. 2, čl. 1 ods. 1, ods. 2, čl. 13 ods. 3, čl. 16 ods. 1, ods. 2, čl. 19 ods. 1, ods. 2, čl. 39 ods. 1, ods. 2, čl. 40, čl. 46 ods. 1 až 4, čl. 47 ods. 2, ods. 3, čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 2 ods. 1, čl. 3, čl. 5 ods. 1, čl. 1, čl. 6 ods. 1, čl. 8 ods. 1, ods. 2, čl. 13, čl. 14, čl. 17 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 1 ods. 1, ods. 2, Protokolu č. 12 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Centra právnej pomoci vo veci vedenej pod sp. zn. 3740/2014-KaZA zo dňa 3.4.2014, porušené boli.

Ústavný súd Slovenskej republiky ruší rozsudok sp. zn. 5Sžo 53/2015 zo dňa 19.11.2016 a uznesenie sp. zn. 5Sžo 20/2016 zo dňa 26.5.2016, Najvyššieho súdu SR a vec mu vracia na nové konania a rozhodnutia.

Ústavný súd Slovenskej republiky ruší uznesenie sp. zn. 27Sp 29//2014-41 zo dňa 16.7.2015 a rozsudok sp. zn. 27 Sp 29/2014-94 zo dňa 17.12.2014, Krajského súdu v Banskej Bystrici a vec mu vracia na nové konania a rozhodnutia.

Ústavný súd Slovenskej republiky ruší rozhodnutie Centra právnej pomoci v Žiline sp. zn. 3740/2014-KaZA zo dňa 3.4.2014.

Ústavný súd sťažovateľovi [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadostučinenie v sume 6.000 eur (slovom šesť tisíc eur), ktoré je Krajský súd v Banskej Bystrici povinný je vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

10. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, ak namietaným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu

možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (porov. napr. I. ÚS 105/06, II. ÚS 66/2011, III. ÚS 155/09, IV. ÚS 35/02).

11. Podstatou veci je ústavnoprávne posúdenie sťažovateľovho práva na prístup súdu, ktoré malo byť porušené tým, že sťažovateľovi nebola Centrom právnej pomoci poskytnutá právna pomoc, aj keď sa tak v jeho iných obdobných veciach stalo.

12. Špecifikom prerokúvanej veci je v prvom rade skutočnosť, že vec, ku ktorej sťažovateľ požadoval právnu pomoc, bola v čase podania tejto prerokúvanej sťažnosti už rozhodnutá uznesením sp. zn. II. ÚS 635/2016 a v jej rozhodovaní nezohralo rolu nespĺnomocnenie advokáta. Navyše v uznesení sp. zn. II. ÚS 635/2016 už išlo o druhé odmietnutie sťažnosti proti rozhodnutiam, proti ktorým bola odmietnutá sťažnosť skorším uznesením ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 395/2010 z 28. októbra 2010. Znamená to, že z tohto pohľadu je už vyprázdnený predmet veci. Aj keby ústavný súd zaviazal authority priznať sťažovateľovi právnu pomoc, už nejestvuje konanie, ku ktorému má byť poskytnutá.

13. Je potrebné uviesť, že rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Sžo 53/2015 definitívne potvrdzujúce rozhodnutie Centra právnej pomoci bolo sťažovateľom napadnuté oneskorene (doručené mu bolo 25. januára 2016), a preto proti tomuto rozhodnutiu možno sťažnosť odmietnuť. Lehotu sťažovateľ takpovediac zachytil len proti rozhodnutiu najvyššieho súdu sp. zn. 5 Sžo 20/2016 o neposkytnutí právnej pomoci izolovane v správnom súdnictve ako takom. Tým, že najvyšší súd rozhodol skôr o potvrdení rozhodnutia Centra právnej pomoci, bol aj predmet tohto konania vyprázdnený v istom zmysle (bod 12) už dvojnásobne. Najvyšší súd v rozhodnutí sp. zn. 5 Sžo 20/2016 vychádzal z tohto, že sa stotožnil s interpretáciou sociálnej situácie sťažovateľa podľa rozhodnutia Centra právnej pomoci.

14. Možno tu však nad rámec spomenúť, že právna úprava v zákone č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení

zákona č. 8/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o poskytovaní pomoci osobám v materiálnej núdzi“) nemyslí na situáciu, že odmietnutie právnej pomoci Centrom právnej pomoci je už právoplatné, keď sa proti nemu podá správna žaloba. V prerokúvanej veci to však nezohralo úlohu.

15. Ústavný súd nemá ústavnoprávne výhrady ani k napadnutým rozhodnutiam ako takým. Možno ich označiť za vecne správne. Centrum právnej pomoci dôkladne podľa zákona posúdilo majetkovú situáciu sťažovateľa. Ak sťažovateľ namieta, že v iných jeho veciach bola poskytnutá právna pomoc, čo naznačuje svojvôľu, tak to možno vysvetliť tým, že išlo o staršie prípady, resp. boli posudzované benevolentnejšie, čo súvisí s takpovediac flexibilnou povahou majetku posudzovaného pre účely sociálnej situácie žiadateľov o právnu pomoc.

16. Možno ešte dodať, že už na okresnom súde boli sťažovateľove podania veľmi nekvalifikované, čo vytvorilo špirálu ďalších v podstate neefektívnych konaní, ktoré len zbytočne vzbudzovali u sťažovateľa falošnú nádej. V tomto smere je lepšie využiť napríklad predbežnú konzultáciu podľa § 9 zákona o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi, než sa laicky obracať na justičné authority a zbytočne sa sklamať.

17. Vzhľadom na „vyprázdnenosť“ predmetu konania a vecnú správnosť napadnutých rozhodnutí niet v prerokúvanej veci relevantnej súvislosti medzi namietanými postupmi, rozhodnutiami na jednej strane a právom na prístup k súdu na strane druhej a už vôbec niet relevantnej súvislosti voči ostatným referenčným normám. Ústavný súd preto musí danú sťažnosť bez ďalšieho procesného postupu odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde v časti proti najvyššiemu súdu ako oneskorenú (bod 13) a zjavne neopodstatnenú. V časti proti iným rozhodnutiam, než sú rozhodnutia najvyššieho súdu, možno sťažnosť odmietnuť pre nedostatok právomoci, pretože napadnuté rozhodnutia najvyššieho súdu zastrešili ich predmet konania a finálne poskytoval právnu ochranu najvyšší súd.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. marca 2018